

Bemærkninger til forslaget

Sektorforskningen har to hovedopgaver: Den skal bidrage direkte til løsning af konkret stillede opgaver, som sektorministerierne har behov for bistand til, og samtidig hermed skal institutterne gennem egen forskning sikre en fortsat vidensopbygning, som inden for sektorforskningsinstituttets opgavefelt er strategisk rettet mod at udforske morgendagens mulige problemer.

Det er klart den sidste del af sektorforskningsinstitutternes opgavevaretagelse, der er blevet kraftigt forringet igennem de senere år. Gennem flere år er alle finanslovsbevillingerne til sektorforskningen blevet reduceret med en såkaldt produktivitetsforbedring på omkring 2,5 pct. pr. år af driftsudgifterne. Siden er reduktionerne øget i relation til sygefravær, udlicitering og effektivisering af statens indkøb med yderligere 2-3 pct. Disse voldsomme nedskæringer rammer præcis institutternes grundforskningsaktiviteter.

Der er ikke tale om grundforskning i traditionel universitær forstand, men grundforskning, som i et langsigtet perspektiv sikrer kvaliteten i den fortsatte opgavevaretagelse.

En væsentlig forudsætning for, at sektorforskningen varigt kan give et kvalificeret bidrag til beslutningsprocessen i samfundet om nyligt opståede problemer, er eksistensen af et fagligt kvalitetsgrundlag, som nødvendigvis må opbygges i et langsigtet strategisk perspektiv, for at forskningen kan komme med relevante bidrag til beslutningsprocessen. Har forskningen ikke dette langsigtede fundament og den tilstrækkelige uafhængighed, bliver den meget let manipuleret i en politisk beslutningsproces.

Folketinget har tidligere behandlet denne problematik i forbindelse med en forespørgselsdebat i folketingssamlingen 1986-87 (F 6, foretaget 4. december 1986, forespørgsel til undervisningsministeren om regeringens planer for sektorforskningen, se Folketingsstidende 1986-87, forhandlingerne sp. 667, 1094, 3663, 3672 og 3694). Ved denne lejlighed blev der vedtaget en motiveret dagsorden (D 16) med følgende krav til sikringen af kvaliteten og uafhængigheden:

- at der skulle ske en udskillelse af programbevillinger til sektorministerier og af basisbevillinger til uafhængig langsigtet forskning til sektorforskningsinstitutterne,
- etablering af bestyrelser med selvstændige beføjelser for hver institution,
- fagligt mere betryggende ansættelsesprocedurer samt ytrings- og publiceringsfrihed for medarbejderne.

Udviklingen siden folketingsdebatten i 1986 samt den efterfølgende redegørelse fra undervisningsministeren til Folketingets udvalg for videnskabelig forskning viser, at disse initiativer ikke har været tilstrækkelige til at sikre målene om uafhængighed og et langsigtet perspektiv i forskningen.

Sektorforskningens kvalitet og uafhængige stilling er derfor igen til debat. Disse mål er en nøglefaktor for, at denne forskning kan give et kvalificeret bidrag til beslutningsprocessen i samfundet.

Bestyrelserne for de enkelte institutter er fortsat alt for bundet til sektorministeriet til, at de kan være garanter for uafhængigheden. Dermed ikke sagt, at der burde være frit spil for institutternes opgaveformulering og deres løsning, men der bør sikres en bedre rollefordeling, der giver institutledelserne et større spillerum.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at man i den aktuelle situation bedst kan værne om en ministerieafhængig grundforskning på sektorforskningsinstitutterne ved at afsætte en øremærket ekstrabevilling til støtte for institutternes langsigtede vidensopbygning, som i sit overordnede sigte skal gøre det muligt at sikre kontinuitet i mere langsigtede projekter, som måske om 5 eller 10 år kan hjælpe os med løsningen af vanskelige samfundsproblemer.

Midlerne bør fordeles efter kvalitetskriterier af de seks statslige forskningsråd, som ikke har noget egentligt institutionsansvar, men alene kan gå efter, hvor man får kvaliteten i forskningen for pengene.

For at den ekstra bevilling ikke får den konsekvens, at bestyrelserne på institutterne omprioriterer deres basisbudgetter, skal det være en forudsætning, at de skal medfinansiere projekterne af ordinære